

Sygn. akt VII U 2689/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Jarosław Matuszczak

Protokolant: referent stażysta Magdalena Szczygieł

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2016 r. w Gdańsku

na rozprawie

połączonych spraw z odwołań M. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 30 października 2015 r. nr (...)

i z dnia 10 listopada 2015 r. nr (...) - 2015

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury i o wysokość kapitału początkowego

I. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 30 października 2015 r. nr (...) i przyznaje ubezpieczonemu M. Ż. prawo do emerytury od dnia 01 października 2015 r.

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jak w pkt I,

III. oddala odwołanie od decyzji z dnia 10 listopada 2015 r. nr (...) o ustalenie kapitału początkowego.

Sygn. akt VII U 2689/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.10.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu **M. Ż.** prawa do emerytury w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 zm.), z uwagi na niespełnienie przesłanek warunkujących nabycia przedmiotowego świadczenia, tj. nielegitymowanie się przez wnioskodawcę 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach (k. 64 akt emerytalnych).

Do stażu pracy w szczególnych warunkach pozwany nie uwzględnił następujących okresów zatrudnienia: od 01.09.1972 r. do 15.12.1988 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. oraz od 16.12.1988 r. do 30.04.1990 r. w Przedsiębiorstwie Usługowo Budowlanych (...) Sp. z o.o. w G.. Pozwany wyjaśnił przy tym, że w zakresie pierwszego z okresów w świadectwie pracy z 16.12.1988 r. wskazano na stanowisko maszynisty spycharki, natomiast z dokumentów

źródłowych wynika, że ubezpieczony zajmował stanowiska: ślusarz – mechanik, pomoc maszynisty, maszynista sprzętu ciężkiego – ślusarz – mechanik, operator sprzętu ciężkiego, operator maszyn i urządzeń budowlanych, monter maszyn i urządzeń budowlanych, maszynista spycharki. Natomiast co do drugiego z okresów, pozwany podniósł, że przedłożone świadectwo pracy w szczególnych warunkach ma braki formalne – powołane zarządzenie resortowe nie zawiera wskazanego w nim stanowiska pracy i brak jest powołania na przepisy rozporządzenia.

Odwołanie z dnia 20.11.2015 od powyższej decyzji wywiódł ubezpieczony wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia, nadto o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków.

(k. 2 akt sprawy)

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji.

(k. 3-4 akt sprawy)

Decyzją z dnia 10.11.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wysokość kapitału początkowego M. Ż.. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 760,86 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 62,32 %. Do obliczenia kapitału przyjęto podstawę wymiaru składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1989 r. do 1998 r. Zakład przyjął 25 lat, 4 miesiące i 27 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące okresów nieskładkowych. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. wyniósł 99396,22 zł.

Niniejszą decyzją pozwany poinformował również, iż nie uwzględnił zarobków ubezpieczonego wskazanych w legitymacji ubezpieczeniowej za lata 1988-1987 (faktycznie 1980-1988), gdyż dokonany wpis nie spełniał wymogów formalnych

(k. 72-75 akt emerytalnych)

Odwołanie z dnia 11.12.2015 r. od powyższej decyzji wywiódł ubezpieczony podnosząc, iż nie zgadza się ze stanowiskiem pozwanego.

(k. 12 akt sprawy)

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji

(k. 13-14 akt sprawy)

Na rozprawie w dniu 09.05.2015 r. ubezpieczony sprecyzował, iż kwestionuje przyjęcie przez pozwanego zarobków z lat 1989 – 1998 r., które były mniej korzystne niż zarobki w latach poprzednich, a nadto o uwzględnienie zarobków wynikających z legitymacji ubezpieczeniowej znajdującej się w aktach pozwanego organu.

(k. 37 akt sprawy – protokół rozprawy)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. Ż. urodzony w dniu (...), w dniu 02.10.2015 r. złożył w organie rentowym wniosek o prawo do emerytury.

Wnioskodawca jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, ale wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na OFE na dochody budżetu państwa. Wymagany prawem wiek 60 lat ukończył w dniu 22.09.2014 r.

Na dzień 01 stycznia 1999 r. pozwany uznał za udowodnione przez wnioskodawcę 25 lat, 6 miesięcy i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Nie udowodnił natomiast zdaniem pozwanego żadnego z wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczności bezsporne, nadto akta emerytalne: wniosek o emeryturę z dnia 02.10.2015 r. - k. 1-10, karta przebiegu zatrudnienia – k. 63;

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 30.10.2015 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków do jej przyznania, tj. niewykazanie 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczność bezsporna, nadto: zaskarżona decyzja z dnia 30.10.2015 r. – k. 64 akt emerytalnych;

Ubezpieczony w okresie od 01.09.1972 r., po ukończeniu (...) Szkoły Zawodowej, do 31.12.1992 r. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G., przekształconym w 1988 r. w Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych (...) Sp. z o.o. w G..

W pierwszym okresie od ukończenia (...), gdzie zdobył zawód ślusarza – mechanika wnioskodawca pracował na stanowisku montera – mechanika. Pracę swoją wykonywał wówczas na terenie bazy mieszczącej się przy ul. (...).

Następnie pracodawca zobowiązał się zatrudnić wnioskodawcę na stanowisku pomocy maszynisty ciężkiego sprzętu budowlanego o specjalności koparki – spycharki, określając jednocześnie jako datę rozpoczęcia kursu maszynistów dzień 28.06.1972 r. Pierwszego instruktaza wstępnego w zakresie zasad bhp na stanowisku maszynisty sprzętu ciężkiego (operatora) udzielono wnioskodawcy w sierpniu 1972 r.

Natomiast dopiero po ukończeniu w dniu 01.09.1972 r. 18-go roku życia przez wnioskodawcę, został on skierowany na kurs operatora sprzętu ciężkiego, który odbył w okresie od stycznia do marca 1973 r.

Po ukończeniu kursu przez M. Ż. w marcu 1973 r., od 01.04.1973 r. powierzono mu obowiązki pomocnika maszynisty ciężkiego sprzętu budowlanego. Zajmując to stanowisko wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy faktycznie samodzielnie operował spycharką. Pracownik przydzielony do przyuczenia ubezpieczonego ograniczał swoje obowiązki wyłącznie do pilnowania i nadzorowania pracy ubezpieczonego.

Prace na stanowisku pomocnika – samodzielnie obsługującego spycharkę, ubezpieczony wykonywał stale do 23.04.1975 r.

W okresie od 23.04.1975 r. do 08.04.1977 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby ubezpieczony powrócił do w/w zakładu pracy w okresie 30 – dni od zwolnienia ze służby.

W okresie od powrotu z wojska (po dniu 01.05.1977 r. jednak w ciągu 30 dni od zakończenia służby wojskowej) do dnia 15.12.1980 r. ubezpieczony świadczył w dotychczasowym zakładzie pracę jako operator spycharki (maszynista).

W okresie wykonywania pracy jako operator spycharki, w tym również poprzedzającym okres służby wojskowej okresie zajmowania stanowiska pomocnika maszynisty, ubezpieczony wykonywał pracę polegającą m.in. na usypywaniu zbiorników, poletka na oczyszczalni (...) (przez okres ok. 2 lat), wykonywaniu prac budowlanych - przemieszczaniu ziemi, zasypywaniu wykopów, niwelowaniu terenu na budowach prowadzonych przez zakład pracy m.in. w T., K., G..

Wnioskodawca obsługiwał spycharki S100 tzw. „staliniec” oraz DT – 75 (od 1979 r.).

W ramach obowiązków maszynisty spycharki mieściły się również obowiązki z zakresu obsługi codziennej sprzętu (tzw. OC – obsługa codzienna), które miały marginalny charakter i były immanentnie związane z pracą maszynisty spycharki.

Wnioskodawca wykonywał swoją pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, częstokroć również w nadgodzinach.

Charakter pracy ubezpieczonego nie zmienił się również po 1988 r., kiedy to zakład pracy został przejęty przez jego następcę - Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych (...) Sp. z o.o., w którym nadal wykonywał prace w charakterze maszynisty spycharki, do dnia 30.04.1990 r. włącznie.

Dowód:

- ***akta emerytalne : świadectwo pracy z 15.12.1988 r. – k. 31; świadectwo pracy z 28.12.1992 r.- k. 32; świadectwo pracy w szczególnych warunkach z (...) Sp. z o.o. – k. 45; kopia księżeczki wojskowej – k. 11-15; umowa z 28.06.1972 r. – k. 18; karta obiegowa zmiany z 01.09.1972 r. oraz z 22.04.1975 r. – k. 19 – 20; oświadczenie z 31.08.1972 r. – k. 21; oświadczenie z 21.02.1973 r. – k. 22; prośba o skierowanie na kurs operatora sprzętu ciężkiego z 03.01.1973 r. – k. 23; angaże z 1973 r. – k. 24; zaświadczenie kwalifikacyjne z 04.1973 r. – k. 25; zaświadczenie kwalifikacyjne – k. 27, protokół kwalifikacyjny – k. 28, aneks do umowy przedwstępnej zawartej 28.06.1972 r. – k. 29; umowa przedwstępna z 28.03.1972 r. – k. 30.***
- ***akta sprawy: zeznania ubezpieczonego oraz świadków T. B. i K. K. - protokół rozprawy z dnia 09.05.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 37-41 akt sprawy.***

Wobec braku miarodajnych dowodów Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił do ustalenia wysokości kapitału początkowego zarobków ubezpieczonego w latach 1981 – 1988 r. wskazanych w legitymacji ubezpieczeniowej, gdzie z zakresie w/w lat widnieje wyłącznie adnotacja „z up.” oraz parafka pracownika pracodawcy, bez stempla, daty, podpisu i wskazania na stanowisko osoby dokonującej wpisu. Za lata 1972 – 1975 oraz od 1975 – 1988 r. pozwany przyjął kwoty najniższego wynagrodzenia ubezpieczonego.

Zaskarżoną decyzją z dnia 10.11.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 760,86 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 62,32 %. Do obliczenia kapitału przyjęto podstawę wymiaru składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1989 r. do 1998 r. Zakład przyjął 25 lat, 4 miesiące i 27 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące okresów nieskładkowych. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. wyniósł 99396,22 zł.

Niniejszą decyzją pozwany poinformował również, iż nie uwzględnił zarobków ubezpieczonego wskazanych w legitymacji ubezpieczeniowej za lata 1988-1987 (faktycznie 1980-1988), gdyż dokonany wpis nie spełniał wymogów formalnych.

Dowód:

akta emerytalne : tabela kwot najniższego wynagrodzenia – k. 65-66; wyliczenie dochodów – k. 71; zaskarżona decyzja z 10.11.2015 r. wraz z załącznikami – obliczeniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz informacją o braku podstaw do uwzględnienia wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej – k. 72-75;

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

I. Ocena dowodów:

Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się na dokumentach prywatnych i urzędowych znajdujących się w aktach sprawy oraz w aktach pozwanego organu rentowego, w tym znajdujących się tam kopi dokumentacji akt osobowych wnioskodawcy, których prawdziwość oraz rzetelność nie była kwestionowana (poza dokumentami prywatnymi

w postaci świadectwa pracy i świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach) przez żadną ze stron postępowania. Sąd również nie znalazł podstaw by podważyć jej wiarygodność z urzędu.

Odnosząc się natomiast do kwestionowanej przez organ rentowy, w zakresie prawidłowości zakwalifikowania stanowiska powoda do stanowisk pracy w szczególnych warunkach), treści kopii świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz świadectwa pracy pozyskanych z archiwum A. N., Sąd uznał, że częściowo zasługują one na wiarę.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że nieprawdziwy jest zarzut pozwanego o braku odwołania się w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 1983 Nr 8, poz. 43), gdyż takie odwołanie się w nim znajduje (zob. k. 45). Stanowisko to (maszynista spycharek i ciągników gąsienicowych) zostało również wymienione w wykazie A, dział V, poz. 3 pkt 3 zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, choć pomyłono jego numer – było to nr 9 a nie 11.

Następnie zaznaczenia wymaga, że wprawdzie niektóre dokumenty z akt osobowych ubezpieczonego wskazywały na to, że jego stanowisko było określane inaczej, to jednak sąd nie dał im wiary w tej części, z uwagi na zeznania świadków oraz niespójną treść tych dokumentów: w karcie obiegowej zmian (k.20 akt rentowych) wskazano w rubryce nr 4 także stanowisko „ślusarz mech.” Ale w rubryce 7 „ambulatorium” już tylko „maszynisty sprzętu ciężkiego” (k. 20v akt rentowych). Z oświadczenia z dnia 31.08.1972 r. wynika, że M. Ż. otrzymał instruktaż BHP na stanowisku maszynisty sprzętu ciężkiego (operatora) – k. 21 akt rentowych. Podobną treść ma oświadczenie z 21.11.1973 r. (k. 22 akt rentowych). Zaświadczenie kwalifikacyjne z 15.01.1974 r. (k.27 akt rentowych) dotyczyło zaszeregowania ubezpieczonego w grupie danego wynagrodzenia do ukończenia przez niego kursu operatora spychacza. Wynikało to z jego pierwszego zatrudnienia i wykształcenia (por. z protokołem kwalifikacyjnym z dnia 28.12.1972 r. k.28 akt rentowych), kiedy ubezpieczony jeszcze nie przeszedł kursu operatora i nie mógł być formalnie zakwalifikowany jako maszynista sprzętu ciężkiego (choć instruktaż BHP w tym kierunku już odbył). Kwestię kolejności zatrudnienia ubezpieczonego na różnych stanowiskach i wykonywanej przez niego pracy wyjaśnia aneks do umowy przedwstępnej z dnia 28.03.1972 r. oraz sama umowa (k. 29 – 30 akt rentowych), które pozwalają na wyznaczenie cezurę czasowej w zatrudnieniu na stanowisku operatora w postaci ukończenia kursu maszynisty.

Świadectwo pracy z dnia 15.12.1988 r. (k. 31 akt rentowych), z którego wynika, że w okresie od 01.09.1972 r. do 15.12.1988 r. ubezpieczony zajmował stanowisko maszynisty spycharki, jest zatem w tym zakresie wiarygodne, ale tylko w okresie od 01.04.1973 r. do dnia 15.12.1988 r., gdyż tylko w tym okresie z innych dokumentów wynika, że taką pracę wykonywał.

Natomiast świadectwo pracy w szczególnych warunkach z (...) Sp. z o.o. w G., gdzie wskazano, że w okresie od 15.12.1998 r. do 30.04.1990 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę przy robotach zmiennych ciężkim sprzętem budowlanym – spycharką, na stanowisku maszynisty spycharki wymienionym w części A, dział V, poz. 3 pkt. 3 stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 11 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 26.08.1988 r. (Dz. Urz. MB i PMB nr 1 poz. 5. poza świadectwem pracy z dnia 28.12.1992 r. poza błędnym numerem zarządzenia i brakiem daty wystawienia nie było obarczone innymi wadami co do treści. Znajdowało ono również potwierdzenie w świadectwie pracy. Żaden inny dokument z akt osobowych ubezpieczonego nie zawierał treści sprzecznych z tymi świadectwami.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania samego ubezpieczonego oraz świadków - T. B. oraz K. K. – zatrudnionych w okresach pokrywających się co do zasady z zatrudnieniem wnioskodawcy w (...) oraz następnie w (...) Sp. z o.o. Zeznania w/w Sąd ocenił jako wiarygodne, bowiem były szczere, spójne, wzajemnie się

uzupełniały (każdy ze świadków zapamiętał przebieg zatrudnienia z nieco innej perspektywy) i zawierały istotne szczegóły charakteryzujące pracę ubezpieczonego w spornym okresie jego zatrudnienia.

Konsekwentnie, jako zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym, Sąd uznał za wiarygodne wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony, które znalazły potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej w sprawie oraz korelowały z zeznaniami przesłuchanych świadków.

Wnioskodawca skutecznie podważył twierdzenia pozwanego i wykazał przede wszystkim, iż pomimo zajmowania stanowiska pomocnika maszynisty spycharki, faktycznie od kwietnia 1973 r. wykonywał samodzielnie prace w charakterze maszynisty spycharki, jak również w okresie potwierdzonym świadectwem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd odmówił natomiast uznania za wiarygodne wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy w zakresie podanej wysokości jego wynagrodzenia w latach 1980-1988, jako że poświadczenia te nie spełniały wymogów formalnych, tzn. nie wynikało z nich kto je naniósł (brak podpisu i pieczęci osoby wykonującej wpis) ani kiedy to uczynił, a z charakteru paraf można wywnioskować, że wszystkie wpisy zostały dokonane jednego dnia.

II. Prawna podstawa rozstrzygnięcia :

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie w części, tj. w zakresie zaskarżenia decyzji z dnia 30.10.2015 r. dotyczącej odmowy przyznania mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Natomiast odwołanie od decyzji z 10.11.2015 r. Sąd uznał za nieuzasadnione.

Przedmiotem pierwszej z połączonych spraw była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach a drugiej wysokość ustalonego przez pozwanego kapitału początkowego, w oparciu o kwestionowaną przez wnioskodawcę wysokość jego zarobków z poszczególnych lat (1980-1988).

Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały przede wszystkim, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, że stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2013, poz. 1440 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki na dzień 01 stycznia 1999 r. :

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Należy także zaznaczyć, iż dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 1983 Nr 8, poz. 43). Stosownie do treści § 4 tego

rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod poz. 3 wskazano prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych.

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Jednakże w postępowaniu przed sądem, okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na OFE na dochody budżetu państwa, w dniu 22.09.2014 r. ukończył wymagany prawem wiek 60 lat. Nie udokumentował natomiast zdaniem pozwanego na dzień 1 stycznia 1999 r. żadnego z wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wynik przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego prowadzi jednakże do uznania, że skarżący spełnił również i tę ostatnią przesłankę.

Analiza zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego umożliwia zakwalifikowanie pracy świadczonej przez ubezpieczonego w okresach od początku kwietnia 1973 r. do 30 kwietnia 1990 r. (włącznie z okresem odbywania służby wojskowej, po której kontynuował zatrudnienie), kolejno w (...) a następnie przekształconym w (...) Sp. z o.o., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w charakterze maszynisty spycharki (operatora) - jako tej wykonywanej w szczególnych warunkach.

Jak wynika z logicznych zeznań wnioskodawcy oraz świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia, wnioskodawca w uwzględnionym przez Sąd okresie zatrudnienia, pomimo zmian nazewnictwa stanowiska oraz powierzenia stanowiska „pomocnika operatora spycharki”, wykonywał faktycznie od marca 1973 r. samodzielnie prace w charakterze maszynisty spycharki (zaliczanej do ciężkich maszyn budowlanych).

Podnoszona przez pozwanego kwestie zajmowania przez wnioskodawcę w spornym okresie takich stanowisk jak np. ślusarz- mechanik, monter maszyn i urządzeń budowlanych wyjaśnione zostały w niniejszym postępowaniu, w szczególności przez odwołującego się, który jednoznacznie przyznał, że faktycznie do ukończenia kursu operatora ciężkiego sprzętu tj. do marca 1973 r. pracował jako monter – mechanik na bazie. Tak więc okres świadczenia przez wnioskodawcy pracy w w/w charakterze nie podlegał uwzględnieniu do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się natomiast do kwestionowanego okresu pracy wnioskodawcy na stanowisku pomocnika operatora spycharki, Sąd wziął pod uwagę treść dokumentów akt osobowych – skierowania do odbycia stosownych szkoleń w tym zakresie oraz zmianę z dotychczasowego stanowiska monter – mechanika na w/w stanowisko pomocnika operatora spycharki, jak również miarodajne zeznania ubezpieczonego oraz świadków, z których w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że wnioskodawca faktycznie wykonywał prace w charakterze samodzielnego operatora/maszynisty spycharki i nie był kierowany do innych rodzajowo czynności. Powyższe przemawia za uznaniem, że w uwzględnionym przez Sąd okresie świadczył prace w szczególnych warunkach stale oraz w pełnym wymiarze czasu pracy. Jak przyznał sam wnioskodawca, kolega wyznaczony do przyuczania ubezpieczonego do pracy maszynisty spycharki, w rzeczywistości pilnował tylko pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, a fizycznie to ubezpieczony prowadził w/w pojazd. Nie umknęło również uwadze Sądu, iż jakkolwiek z zeznań świadka - T. B. wynikało również, że w zakresie obowiązków maszynistów spycharki (operatora) mieściły się również czynności tzw. „oc”, czyli obsługi codziennej sprzętu, które stanowiły wówczas nieodzowny element pracy na w/w stanowisku i do odnotowywania których operatorzy spycharek byli zobowiązani w raportach dziennych pracy, to jednak w świetle materiału dowodowego przyjąć należało, że czynności te miały marginalny charakter, a nawet obejmowały czas poza ośmiogodzinnym wymiarze czasu pracy, jako że wnioskodawca częstokroć pracował w nadgodzinach.

Odnosząc się natomiast do kwestii powołania wnioskodawcy do służby wojskowej w okresie zatrudnienia, którą odbywał w okresie od 23.04.1975 r. do 08.04.1977 r. wskazać należy, iż okres ten również wlicza się do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z obowiązującym, w czasie odbywania przez ubezpieczonego służby, brzmieniem art. 108 ust. 1 z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220 z późn. zm.) – czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest ponowne podjęcie zatrudnienia w terminie 30 dni od zakończenia odbywania zasadniczej służby wojskowej.

W niniejszej sprawie ubezpieczony, po zakończeniu służby wojskowej, zgodnie z treścią książeczki wojskowej, z dniem 08.04.1977r., powrócił do dotychczasowego pracodawcy bezpośrednio po święcie 1 maja 1977 r. (była to niedziela). Spełniona została zatem przesłanka powrotu w terminie 30 dni po odbyciu służby do dotychczasowego pracodawcy, gdzie wykonywał pracę w tożsamym charakterze jak przed powołaniem do służby wojskowej, tj. w charakterze operatora spycharki.

Tym samym wynik przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego w zakresie spełnienia warunków przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku dostarczył uzasadnionych podstaw do uznania, że w całym spornym okresie zatrudnienia odwołujący świadczył prace określoną pod w/w pozycją rozporządzenia, mianowicie pracę w charakterze maszynisty ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych. Powyższe sprawia, że ubezpieczony legitymuje się ponad 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, na który składają się okresy pracy udowodnione w niniejszym postępowaniu. Tym samym spełnił ostatnią przesłankę niezbędną do nabycia prawa do dochodzonego świadczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy, na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i na podstawie przywołanych wyżej przepisów zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 01.10.2015 r. r., o czym orzekł w punkcie I wyroku.

W punkcie II, działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, że dopiero wynik przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd pozwolił na poczynienie

wiążących ustaleń w przedmiocie charakteru pracy jaką wnioskodawca wykonywał w trakcie zakwestionowanego przez organ rentowy okresu zatrudnienia.

Rozważając drugie z żądań ubezpieczonego wskazać należy, że zgodnie z art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy tj. na dzień 01 stycznia 1999 r.

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Stosownie do treści art. 174 ust. 2 i 3 ustawy, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. Odesłanie z art. 174 ust. 3 ustawy do wymienionych w nim przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę.

Sąd odnośnie tego żądania przychylił się do stanowiska pozwanego organu rentowego, iż dokonane w legitymacji ubezpieczeniowej wpisy poświadczające wysokości zarobków ubezpieczonego w latach 1980 – 1988 r. nie spełniają wymogów formalnych, tym samym nie podlegały uwzględnieniu przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego oraz przyjęcia jako najkorzystniejszych w okresie 10 lat kalendarzowych.

Jakkolwiek w/w adnotacje wskazują na konkretne kwoty wynagrodzeń ubezpieczonego w spornych latach jego pracy, to jednak nie wiadomo, kto faktycznie dokonał tychże wpisów, czy był prawidłowo upoważniony do tego i kto udzielił mu tego upoważnienia. Brak jest bowiem nie tylko precyzyjnego wskazania na osobę - jej stanowiska oraz podpisu, która dokonała tychże adnotacji, ale również daty i niekiedy stempla zakładu pracy (co do niektórych z lat).

Widnieje jedynie adnotacja „z up.” oraz krótki zapis stanowiący w istocie parafkę, a nie podpis osoby poświadczającej te dane. Tym samym dokument ten nie podlegał uwzględnieniu przez Sąd jako wiarygodny i miarodajny dla ustalenia rzeczywistych kwot wynagrodzenia osiąganego w spornych latach 1980-1988. Podkreślić należy, iż wysokość kwot stanowiących podstawę do wyliczenia wysokości kapitału musi być jednoznaczna i nie budząca wątpliwości, co opierać się winno o dane z kartotek płacowych, albo sporządzonych przez pracodawcę zaświadczeń o wysokości wynagrodzenia (Rp-7), bądź też precyzyjnego wpisy właśnie w księżeczce ubezpieczeniowej.

W związku z powyższym, brak było zdaniem Sądu dowodów na wskazywane przez ubezpieczonego wysokości zarobków w poszczególnych okresach a w konsekwencji do podważenia ustaleń decyzji dotyczącej ustalenia wysokości kapitału początkowego.

W konsekwencji sąd nie znajdując podstaw do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego od zaskarżonej decyzji pozwanego z dnia 10.11.2015 r. dotyczącej ustalenia wysokości kapitału początkowego, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami stosowanymi a contrario orzekł w punkcie III wyroku o oddaleniu dowołań.